

קסד

זבחים דף עא עמוד א תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום חמישי)

1 שְׁהֵמִית אֶת הָאָדָם, והידיעה על כך היתה על פִּי עַד אֶתְד, או על פִּי
 2 הוֹדֵאת הַבְּעֵלִים, שאז אין השור בסקילה ומותר בהנאה, אלא שפסול
 3 להקרבה. או נתערבו זבחים כשרים בְּרוֹבֵעַ - בשור שרבע אדם,
 4 וְנִרְבָּע - או בבהמה שנרבעה לאדם, או בְּמוֹקְצָה - בבהמה שיחדוה
 5 הבעלים להקריבה לעבודה זרה ועדיין לא הקריבוה ולא השתחוו לה,

6 וְנִעְבָּד - או בבהמה שעשאוה בעליה עבודה זרה והשתחוו לה.
 7 וכן אם נתערבו הזבחים בבהמות שלא נפסלו להקרבה מחמת
 8 עבירה שנעשתה בהם, אלא מטעמים אחרים, כגון שנתערבו בְּאֶתְנָן
 9 - בבהמה שנתנוה לזונה בשכרה, וּמְחִיר - או בבהמה שהחליפוה
 10 תמורת כלב, ששניהם פסולים להקרבה,

הלא כאשר רוב הבהמות דינם במיתה יותר פשוט שאף המיעוט יהיה
 במיתה, ומה החידוש בכך. מתרצת הגמרא: **הכי קאמר, כל הזבחים**
הכשרים שנתערבו בהן – בתוכם **המאורות המתות או שור הנסקל,**
אפילו אחד פסול פריבוא זבחים כשרים ימותו **בזמן,** ומעתה
 התחדש בדברי המשנה, שאף על פי שהיו ריבוא בהמות כשירות,
 הואיל והתערב בהם פסול אחד דין כולם במיתה.
 הגמרא מביאה משניות נוספות שגשנה בהם כעין דין משנתינו, ודנה
 איזה חידוש יש בכל אחת מהן. מקשה הגמרא: מה חידש לנו התנא
 במשנתינו שפסול אחד שנתערב בהרבה כשרים פוסל את כולם,
 הלא כבר תנינא **תנא זימנא** – שנינו זאת פעם אחת במסכת תמורה
 (כח), **כל הבהמות האסורין לגבי מזבח שנתערבו בהמות הראיות**
לגבי מזבח, אסורין אותם אפילו בכל שנה – בתערובת אחת פסולה
 באלף כשירות, כגון **הדובע והנרבע** והמוקצה והנעבד והאתנן
 ומחיר והכלאים והטרפה ויצא דופן שנתערבו באלף זבחים כשרים,
 שכולם אסורים. ומאחר וכבר שנינו כן במסכת תמורה מה בא התנא
 של משנתינו לחדש.
 מתרצת הגמרא: **אמר רב אשי, אמריתיה לשמעיה** – הקשיתי את
 הקושיא **קמיה רב שימי, ואצריבן** – והשיב לי ששתי המשניות
 נצרכות, **דאי מהתם** – שאם היה רבי שונה לנו רק את המשנה
 בתמורה, הוה **אמינא**, מה שהחמירו חכמים ואמרו שבתערובת
 קדשים אין דין ביטול, **הני מילי** – דברים אלו דיוקא כשנתערבו בהם
 בהמות האסורות רק **לגביה**, כרובע ונרבע אסורים בהקרבה
 ומותרים בהנאת הדיוט, לפיכך אסרו חכמים את כל התערובת
 ואמרו שירעו הבהמות עד שיפול בהם מום ויפדו ויהיו כל הבהמות
 שנפדו מותרים להדיוט, **אבל** כשנתערבו בהם בהמות האסורות גם
להדיוט, כחטאות המתות ושור הנסקל האסורים בהנאה, שאין להם
 תקנה ברעיה ופדיה, **אימא לא** – שמא תאמר שלא החמירו חכמים
 בתערובת זו שימותו כולם, אלא יבטל האיסור הנאה ברוב זבחים
 כשרים וירעו ויפדו. לפיכך באה משנתינו להשמיענו שגם באופן זה
 אין האיסור בטל ברוב וכולם ימותו. **ואי מהכא** – ואם היתה נשנית
 רק משנתינו ולא המשנה בתמורה, הוה **אמינא** – הייתי אומר, הני
 – חטאות המתות ושור הנסקל הוה דאינם בטלים ברוב, משום
דאיסורי הנאה נינהו, ובדבר האסור גם באיסור הנאה להדיוט
 החמירו חכמים יותר, **אבל הני** – רובע ונרבע וכיוצא באלו השניים
 בתמורה שאינם אסורים בהנאה להדיוט, **אימא לא** – שמא תאמר
 שלא החמירו בהם חכמים שיאסרו את כל התערובת, לפיכך **צריכי**
 גם את המשנה בתמורה להשמיענו שגם בהמות שאינם אסורות
 בהנאה אינם בטלות ברוב.
 מקשה הגמרא: כיצד אפשר לבאר שהמשנה בתמורה נצרכה
 להשמיענו שדברים **דלאו איסורי הנאה נינהו**, כרובע ונרבע אינם
 בטלים ברוב להיתרים בהקרבה, **הא תנא ליה** – הרי כבר שנה זאת
 התנא בהמשך משנתינו. מתרצת הגמרא: **מי קתני (בכמה) – האם**
בהמשך כשמדברת המשנה על הדברים שאינם אסורים בהנאה היא
מפרשת בכמה הם אסורים את התערובת, הלא את זה שהם אסורים
בכל שנה תתם – במסכת תמורה **קתני** ולא במשנתינו, ולכך נצרכה
 המשנה בתמורה).
 מקשה הגמרא: מאחר ובמשנה בתמורה נשנו כל הדינים, **וניתני הא**
 – שישנו את המשנה בתמורה בלבד **ולא בעי הא** – ולא צריך
 להשמיע דין זה בהמשך משנתינו. מתרצת הגמרא: **תקנתא**
איצטריכא ליה – המשך משנתינו נצרכה כדי להשמיענו מהי
 התקנה שישנה לתערובת זו, וכפי ששנינו ירעו עד שישתאבו ויפדו.
 הגמרא חזרת למה שביארה לעיל בחידוש משנתינו. מקשה הגמרא:
 כיצד נפרש לעיל שהחידוש ברישא של משנתינו שלא היקילו
 חכמים גם באופן שהבהמה שהתערבה אסורה בהנאה להדיוט, הלא
דהדיוט – שבהמה האסורה בהנאה להדיוט אסרת את כל
 התערובת **נמי תנא ליה** – גם שנינו כבר במסכת עבודה זרה (עד),
ואלו דברים אסורין בהנאה ואסורין את התערובת בכל שנה, כגון
זין נקד ועבודת פוככים וכו'. ומאחר וכבר שנינו כן במסכת עבודה
 זרה מה חידש התנא במשנתינו.

או שנתערבו הזבחים הכשרים **בכלאים** – בבהמה שנולדה מתיש
 ורחל, שפסולה להקרבה, **ובטרפה** – או בבהמה טריפה. **וביצא**
דופן – או בולד בהמה שיצא ממעי אמו דרך דופן הבטן, שפסול
 להקרבה. בכל האופנים הללו ירעו בהמות התערובת עד **שיסתאבו**
 – שיפול בהם מום ולא תהיה בהמת הקדשים שבתערובת ראויה
 להקרבה, **וימקרו**, ועל ידי כך תצא בהמת הקדשים המעורבת
 לחולין ויתפס קדושתה במעות, והיא מותר ליהנות מן התערובת.
 לאחר מכן יקח הבעלים מעות כנגד שווי הבהמה שהיו דמיה מרובים
 ביותר, כי שמא היא היתה הזבח, ויאמר, המעות שנתפסו בקדושת
 הזבח הרי הם מחוללים על המעות הללו, **ויביא בדמי הניפה שבהן**
 – בדמי המעות המרובים הללו יקנה קרבן מאותו המין שהתערב.
 המשנה מביאה אופנים נוספים של תערובת זבחים עם בהמות
 הכשורות להקרבה: **נתערבו זבחים בבהמות חולין תמימים** הראיות
 להקרבה, ולא ידוע מי מביניהם היא הבהמה שהוקדשה לקרבן,
ימקרו בהמות החולין שבתערובת לצורכי אותו המין – לאנשים
 הצריכים להקריב קרבן מאותו המין שהתערב, ויקריב הכהן כל קרבן
 וקרבן לשם בעליו.

נתערבה בהמת **קדשים** של ראובן בבהמת **קדשים** של שמעון, אם
 היתה התערובת **מין פמינו**, כגון שנתערבה עולה בעולה, **זה יקרב**
 – כשמקריב הכהן את הבהמה האחת, יאמר שמקריבה **לשם מי**
שהוא בעליה, וחול יקרב – וכן כשמקריב את השנייה יאמר
 שמקריבה **לשם מי שהוא בעליה**.
 נתערבה בהמת **קדשים** בבהמת **קדשים** מין **בשאינו מינו**, כגון
 שנתערבה בהמת עולה בבהמת חטאת שאין מתן דמן ואימוריהן על
 המזבח שוה, ולכך אי אפשר להקריב כל אחת מהם עד שיוודע מה
 היא. **ירעו שתי הבהמות עד שיסתאבו** – שיפול בהם מום (וימקרו),
 והמעות שיקבל המוכר תמורתם יתפסו בקדושת הקרבנות, ונמצא
 שבידיו מעות שעל חלקם נתפסה קדושת עולה ועל חלקם נתפסה
 קדושת שלמים, ולכן צריך המוכר לקחת מעות אחרות מביתו
 כשיעור המעות שקיבל עבור הבהמה היפה ביותר, שמא היא היתה
 של עולה, ויאמר המעות שנתפסו בקדושת עולה בכל מקום שהם
 יהיו מחוללים על המעות הללו, ויצאו הראשונות לחולין ונתפסו
 אלו תחתיהם, **ויביא בדמי הניפה שבהן** – באותם דמים מרובים,
 בהמה לקרבן **ממין זה** – ממין העולה. ושוב יקח מעות אחרות מביתו
 כשיעור המעות שקיבל עבור הבהמה היפה ביותר, שמא היא היתה
 של שלמים, ויאמר המעות שנתפסו בקדושת שלמים בכל מקום שהם
 הרי הם מחוללים על מעות אלו, ויצאו הראשונות לחולין ונתפסו
 אלו תחתיהם **ובדמי הניפה שבהן** – ובאותם דמים מרובים יביא
 בהמה לקרבן **ממין זה** – ממין השלמים, ונמצא שיפסיד הבעלים את
המותר – המעות שהוסיף על שווי הקרבן השני **מביתו**.
נתערבו זבחים כגון עולה או שלמים **בפסול ובמעשר** בהמה,
 האסורים במכירה ובפדיון גם אחר שיפול בהם מום, אלא הבכור
 נאכל לכהנים והמעשר בהמה לבעלים, **ירעו בהמות התערובת עד**
שיסתאבו, ויקח מעות מביתו ויאמר כל מקום שנמצא זבח העולה או
 השלמים יהא מחולל על מעות אלו, ויצאו העולה או השלמים
 שבתערובת לחולין, ונמצא שחולין ובכור או מעשר מעורבין, **ועתה**
יאכלו כל בהמות התערובת בקדושה בפסול ובמעשר, דהיינו שלא
 ישחטום ולא ימכרום באיטלו ולא ישקלום בליטרא.
 מסיימת המשנה: **הכל יבולין להתערב**, כלומר, כל סוגי הקרבנות
 שייך שיתערבו באופן שלא יהא ניכר איזהו הקרבן ממין זה ואיזהו
 הקרבן ממין האחר, **חזין מן התמטות והאשם** שבהם לא שייך
 תערובת, לפי שניכר איזו החטאת ואיזו האשם, שהחטאת אינה באה
 מן האיל, ואילו האשם לעולם בא מן האיל.

נמרא

שנינו במשנה: כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות אפילו אחת
 בריבוא ימותו כולם. ומפשטות לשון המשנה משמע שמדובר
 בתערב זבח אחד כשר בהרבה בהמות פסולות להקרבה. מקשה
 הגמרא: אם כן **מאי אפילו** – מהו לשון המשנה 'אפילו' אחת בריבוא,